

Γρεβεν. Δασοχώρ. Δεσκάτ. Δρυμ. Καστορ. Σισάν.): Πέφτον-
τας γραπατσώθ' κι άπούν-ένα κλοννάθ'· ά δέ γραπατσώνουν-
ταν κ' έπιφτι κάτω, θά πήγνι 'ς τόν τόπου Σισάν. Γραπα-
τσώθ' κι άπ' τά κάφιλα 'Ανατολ. Γραπατσώσ' καλά άπ' τού
σαμάρ' αυτόθ. Δέ γραπατσώθ' κι καλά Μακεδ. 2) 'Αναρρι-
χώμαι ως ή γαλή Εϋβ. (Λιχάς) 'Ηπ. (Κόνιτσ.) Μακεδ.
(Βλάστ. Βόιον Γρεβεν. Δαμασκ. Δασοχώρ. Δεσκάτ. Καστορ.
Κοζ. Πεντάλοφ. Σισάν.): Γραπατσώνουμι 'π' τόν τοίχον
Κοζ. Γραπατσώνιτις τά δέντρα σάν τή γάττα Σισάν. Αυτή
ή πέτρα είν' άπάτ' τη, μόν' οί ντραγαταραίοι τού καλουκαίρ'
γραπατσώνουντι κι άνιβαίν' 'ς τήν κουρ'φή Κόνιτσ. 'Ικεϊ
γκραμπατσώθ' κιν κι άνέφ' κι σ' ένα ψ'λό δέντρον γιά νά μί
τούν φάν' τ' άγρίμα Βόιον Πήρι ένα φόβου άπ' τά σζ'λλιά
άποϋ γραπατσώθ' κι μιτά άπ' τ' ίμένα κι δέν ξ'κόλλαι ντίπ
Δασοχώρ. Γκραμπατσώθ' κι 'ς τή μάννα τ' κι δέν ξιχου-
ρίζουνταν Καστορ. Αυτός γραμπατσώνιτι 'ς τά δέντρα σάν
ή γάττα αυτόθ. || 'Ασμ.

Τού γουργό μας περιστέρι | έφρι μιά πυρδικούλα
έμουρφη περιστιρούλα, | άπ' τού χέρι τσακουμενή
τά μαλλιά γραπατσουμένη
Δεσκάτ. Συνών. γαντζουινιάζω, γαντζώνω,
σκαρφάλώω.

γραπίλα ή, 'Ηπ. (Ζαγόρ.)

'Εκ τού οϋς. γράπος καί τής παραγωγ. κατ. -ί λ α.
Γράπος 1, τδ όπ. βλ. Συνών. γράπωμα 1.

γράφος ό, Πελοπ. (Βερεστ.) γράπους 'Ηπ. (Ζαγόρ.)

'Εκ τού 'Ιταλ. *grappo* = άρπάγη.

1) Τδ βίαιον άρπαγμα διά τών χειρών 'Ηπ. (Ζαγόρ.) 2)
Βράχος σχηματίζων σχισμάς Πελοπ. (Βερεστ.): Τδ βρή-
κα δδ τραί γραπωμένο μέσα σέ καίτι γράπους διαπάνου
έτοιμο νά ψοφήση. Μωρέ, μέσ' 'ς τδ γράπο με ήφερες νά
με περάσης.

γραπουνίζω Θράκ. (Γέν. Σαρεκκλ. Σκοπ.)

Λέξις πεποιημένη έκ τού χαρακτηριστικού θορύβου
γράφ - γράπ.

Τρώγω σκληράν τροφήν, ροκανίζω τι ένθ' άν.: Τδ
γραπούν'σες κιόλας τδ παξιμάδι σου; Σαρεκκλ. Τί γρα-
πουνίζεις πάμ; Γεν. Για νά μήν 'ποκοιμ'θῇ, γραπούν'σ' και
'πέ κανένα φουντουκόπ'λο ('πέ = άπό) αυτόθ. 'Ο ποτ'κός
γραπουνίζ' Σκοπ. Συνών. γριτσανίζω, κριτσα-
νίζω, ροκανίζω, τραγανίζω.

γραπούνισμα τό, άμάρτ. γραπούν'σμα Θράκ. (Γέν.)

'Εκ τού ρ. γραπουνίζω.

'Η μάσησις ξηρᾶς τροφῆς, τδ ροκάνισμα.

γραπουνιστός επίθ. άμάρτ. γραπούν'στός Θράκ. (Γέν.)

'Εκ τού ρ. γραπουνίζω.

Τροφή προκαλοϋσα κατά τήν μάσησιν αϋτῆς χαρακτηρι-
στικόν θόρυβον: Τδ γραπούν'στό τ'άγγούρ'.

γράφωμα τό, πολλαχ. γράπουμα 'Ηπ. (Κουκούλ.
Πλατανούσ.) γράπ'μα 'Ηπ. (Ζαγόρ.) Στερελλ. (Αίτωλ.)
άγράφωμα 'Ανδρ. άγράφουμα Μακεδ. (Βόιον).

'Εκ τού ρ. γράπωνω. 'Ο τύπ. άγράφωμα διά
προθετικῷ αναλογικῶς πρὸς τδ άρπαγμα.

1) 'Η διά τών χειρών βιαία σύλληψις πολλαχ: Θέλ' γρά-
π'μα αυτός, θά τόν πιάσ' 'οί χουρουφ'λάξ' Στερελλ. (Αί-
τωλ.) Μι τού γράπ'μα πού τού 'κανα, τόν σταμάτ'σα 'Ηπ.
(Ζαγόρ.) Θέλει γράπωμα καί κόψιμο 'ς τόν ὄμο (περὶ κόρης
χαριεντιζομένης, δηλ. θέλει άρπαγμα καί κόψιμο τῆς κεφα-
λῆς) Πελοπ. (Δίβρ.) Συνών. άρπαγμα 1, βούτημα
B3, τσάκωμα. β) Φιλονικία, διαπληκτισμός 'Αθῆν.
'Ηπ. (Κόνιτσ.) Θεσσ. Πελοπ. (Βλαχοκερ.): 'Σ τδ γράπω-
μα άπάνου νά σου κ' ή άστυνομία Βλαχοκερ. || Φρ. Θά 'χω-
με γραπώματα (θά έχουμε διαπληκτισμούς) 'Αθῆν. (πα-
λαιότ.) Συνών. φρ. Θά 'χουμε άγκαλιάσματα -
μπελάδες - μπερδέματα - φασαρίες - τσα-
κώματα. 2) 'Οδυνηρός πόνος, οίονει ως έκ βιαίας άρπα-
γῆς προκαλούμενος 'Ηπ.

γραπώνω σύνθη. γραπώνου σύνθη. βορ. ιδιωμ. Πελοπ.
(Κίτ.) γραπ-πώνου Κῶς (Καρδάμ.) άγράφω 'Ανδρ. ά-
γράφω Μακεδ. ('Αηδονοχ. Βλάστ. Βόιον Γρεβεν. Δε-
σκάτ. 'Εράτυρ. Πελεκῆν. Πεντάλοφ.) σγράφω Πελοπ.
(Βερεστ. Κόκκιν.) Στερελλ. (Σπάρτ.) γραμπώνω 'Ηπ. (Ξη-
ροβούν.) Κρήτ. (Νεάπ.) γραμπώνου Στερελλ. (Ναύπακτ.)
γρασπώνω 'Ηπ. (Ραδοβύζ.) άγαπώνου Στερελλ. ('Αχυρ.)
'Εκ τού 'Ιταλ. *grappare* = άρπάζω, αναρριχώμαι.
Διά τόν τύπ. σγράφω πβ. Χ. Παντελίδ., Byzant. Ne-
ugr. Jahrb. 6 (1927/8), 401 κέξ. Τδ προθετικόν α εἰς τούς
τύπους άγράφω - άγράφου - άγαπώνω
κατ' επίδρασιν τού άρπάζω.

Α) Κυριολ. 1) Συλλαμβάνω τι άρπακτικῶς καί βιαίως
διά τών ὀνύχων, δακτύλων καί χειρών, συλλαμβάνω, άρπά-
ζω σύνθη.: Θά σέ γραπώσω. Τόν γραπώσε ή άστυνομία
τήν ὥρα πού έκλεβε σύνθη. Εἶδες πῶς τόν έγράπτωτε ή
γάττα τδ πεντικὸ Εϋβ. (Βρύς.) Τόν γραπώσα καλά και
δέ μου φεύγει 'Αττικ. Τόν γραπούσα 'ς τού χουράφ' π'
μῶπιονι ρόκις (τόν έπιασα στό χωράφι, πού μου έπαιρνε
καλαμπόκια) Στερελλ. (Γραν.) Τόν γραπώσ' άπ' τίς πλά-
τες 'Ηπ. (Ζαγόρ.) Τόν γραπούσι άπ' τού γιακά Θάσ.
(Θεολόγ.) Τόνε γραπώνου από τδ σβέγκο Πελοπ. (Κίτ.)
Σά σέ γραπώσω 'ς τά χέρια μου, δέ θά σέ ξεκολλάνε σα-
ράντα Πελοπ. (Δίβρ.) Μ' άγράφουσι τού χέρ' κι μ' τού
ξέρανι Στερελλ. ('Αχυρ.) 'Εγράφωσά 'να πουλλι Πελοπ.
(Κόκκιν.) 'Η μηχανή τού γραπώσε τδ χέρι 'Αττικ. 'Ισα
πού νά εἰπῆς τρία, θά σ' έχω γραπώσει 'ς τδ τσνηγησάτσι
(=κνημητό) Πελοπ. (Ξεχώρ.) Τόνε γραπώσανε οί χω-
ροφυλάτσοι τσαί τότε κλείσανε 'ς τή βζειροϋ (=φυλακή)
αυτόθ. 'Οργιος βαστάει άπάνου του σουγάτσι θά τότε γραπώ-
νῃ ή έξουσία (δργιος, = έποιος, σουγάτσι=σουγιαδάκι) αϋ-
τόθ. Θά σου γραπώση κανένα δαχτύλι ό κάβουρας με
τή βράγκα δου Μῆλ. Γράπωσε ό στισύλλος από τήν οϋρά τή
γόττα, 'τσεῖνῃ φτερουκάρισε τσαί γι αϋτό εἶναι κολοβή (φτε-
ρουκάρισε = πτερούγισε) Πελοπ. (Καρδάμ.) 'Από στιγμή
σέ στιγμή περιέμενε νά τόν γραπώσουν και βιαστικά ετοί-
μαζε τά πράγματά του κ' έκανε σχέδιο φυγῆς καί σωτηρίας
Γ. Ξενοπ., 'Αφροδ., 224. Με τήν ἴδια (τήν ποιμενικήν ράβ-
δον) γραπώνουν καμμιά 'ψιμαδούλα άρνάδα γιά τδ σουβλι
Μποέμ, Ζωγραφίες, 98. Συνών. άρπάζω A1, άρπακώ-
λω 1, άρπακώνω, βοδώνω B2 γριτσαφώνω,
μαγγώνω, πιάνω, τσακώνω. 2) 'Εμπλέκομαι
εἰς σχισμήν βράχου Πελοπ. (Βερεστ.): Μή χώνῃς τδ χέρι
σου, μωρέ, μέσ' 'ς τή φυράδα και σγραφωθῇ μέσα. Τδ βρή-

κα τὸ τραί γραπωμένο μέσα σὲ κάτι γράπους σιαπάνου τῇ Σπαρτόραχη, ἔτοιμο νὰ ψοφήσῃ 3) Κρύπτομαι, προφυλάσσομαι Κρήτ. (Σητ.): Νὰ ξανοίξετε νὰ βρῆτε τόπο νὰ γραπώσετε, νὰ μὴ βραχῆτε. Ποῦ γράπωσεσες καὶ δὲν ἐβράχηκες; 4) Μέσ., ἔχομαι διὰ τῶν χειρῶν ἀπὸ κάπου, συγκρατοῦμαι διὰ τῶν χειρῶν ἐκ τινος μέρους ἐνιαχ.: Γραπώσου ἀπ' ἐκείνη τὴν κλάρα, ἂν μπορῇς Πελοπν. (Καλάβρυτ.) Γραπώθηκε τὸ παιδί ἀπ' τὸν ὄμο μου Ἦπ. (Πρέβ.) Συνών. ἀ ρ π α κ ο λ λ ὦ 1β.

Β) Μεταφ. 1) Ἐπὶ αἰφνιδίας ἐμφανίσεως καταστάσεως τινος, ὡς πόνου, πυρετοῦ, βροχῆς Εὐβ. (Ἵπ.) Ἦπ. (Κόνιτσ.) Θεσσ. Ἰθάκ. Στερελλ. (Σπάρτ.)—Χ. Χρηστοβασ., Ἀγών., 118 Διηγ. ξενιτ., 78: Μ' ἐγράπωσε ἕνας πόνος φοβερός Ὀρ. Μὴ γραπῶν' ἢ ἄλ' ἄ μ' (ἔχω πόνον εἰς τὴν κοιλίαν) Θεσσ. Τονὲ γράπωσε πάλι τὸ θερμόριο (=πυρετός) Ἰθάκ. Μὴ γραπῶν' ἕνας πόνους μέσα μ' Σπάρτ. Μᾶς γράπωδ' ἢ χουζούρω (εἰς τὴν συνθηματ. γλῶσσαν τῶν μαστόρων, μᾶς ἐπίασε ἢ βροχή) Κόνιτσ. — Μὲ γράπωσεν ὁ θάνατος ... δὲν ἠμπορῶ νὰ πάρω πνοὴ κι ἀνάσα Χ. Χρηστοβασ., Ἀγών., ἐνθ' ἄν. Μαῦρο προαίσθημα τοῦ εἶχε γραπώσει τὴν καρδιά Χ. Χρηστοβασ., Διηγ. ξενιτ., ἐνθ' ἄν. 2) Ἐμπλέκομαι εἰς ἐριδας, διαπληκτίζομαι ἐνιαχ.: Γραπωθήκανε γιὰ καλὰ Ἀθῆν. (παλαιότ.) Εἶμι γραπουμένους (ἔχω διαπληκτισθῇ μὲ κάποιον) Ἦπ. (Κόνιτσ.) || Φρ. Γραπῶθ' κι μαγκούτι (εἰς τὴν συνθηματ. γλῶσσαν τῶν μαστόρων, ἤρχισεν ὁ πόλεμος) αὐτόθ. Συνών. κ α β γ α δ ἰ ζ ω, κ ο λ λ ὦ, τ σ α κ ὠ ν ο μ α ι.

γράσα ἢ, Μεγίστ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐς. γ ρ ἄ σ ο =δυσωδία κυρίως τράγου. Ἡ μεταβολὴ τοῦ γένους κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ συνών. β ρ ὠ μ α ἢ, τὸ ὅπ. βλ.

Ἡ ἀκαθαρσία καὶ δυσσομία τῶν γεννητικῶν μορίων. 11β. β α ρ β α τ ἰ λ α, τ ρ α γ ἰ λ α.

γρασαδόρος ὁ, πολλὰχ.

Ἐκ τοῦ οὐς. γ ρ ἄ σ ο καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. - δ ὁ ρ ο ς.

Ἐργαλεῖον πρὸς λίπανσιν μηχανημάτων πολλὰχ.: Φέρε τὸ γρασαδόρο νὰ γρασάρω τὴ μηχανὴ Ἀθῆν.

γρασάρι τό, ἀμάρτ. γρασάρ' Μακεδ. (Παγγ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. γ ρ ἄ σ ο καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. - ἄ ρ ι. Γ ρ ἄ σ ο, τὸ ὅπ. βλ.

γρασάρισμα τό, κοιν.

Ἐκ τοῦ ρ. γ ρ α σ ἄ ρ ω.

1) Ἡ λίπανσις τῶν μηχανῶν κοιν.: Ἡ μηχανὴ θέλει γρασάρισμα κοιν. 2) Μεταφ., ἡ δωροδοκία Ἀθῆν.: Φρ. Θέλει γρασάρισμα ἢ δουλειά, ἀλλίως δὲ γίνεται τίποτε. Συνών. φρ. Θ έ λ ε ι λ ἄ δ ὠ μ α.

γρασάρω κοιν.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *ingrassare*=λιπαίνω.

Λιπαίνω μηχανήματα πρὸς φύλαξιν ἀπὸ σκωρίασιν ἢ τριβὴν κατὰ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν κοιν. Συνών. λ α δ ὠ ν ω.

γρασιδάκι τό, Πελοπν. (Βάλτ. Βερεστ. Γορτυν. Δημητσ. Κυνουρ.) γρασιδάκι Πελοπν. (Δίβρ. Κοντοβάζαιν.)

Ἵποκορ. τοῦ οὐς. γ ρ α σ ἰ δ ι.

1) Τὸ μικρὸν κατὰ τὸ μέγεθος γρασίδι, ἦτοι τὸ πρὸ τῆς πλήρους ἀναπτύξεως σύνολον ἀγρωστωδῶν φυτῶν, ἰδίως βρόμης καὶ κριθῆς, ὡς καὶ τῶν ψυχανθῶν βίκου, λαθύρου καὶ τριφυλλίου τὸ χρησιμοποιούμενον ὡς τροφή τῶν ζώων ἐνθ' ἄν.: Τί νὰ φάῃ ἀπ' αὐτὸ τὸ γρασιδάκι ἢ κατσίκαι; Αὐτὸ δὲν πιάνεται Πελοπν. (Κυνουρ.) Εἶπα νὰ κόψω λίγο γρασιδάκι γιὰ τὰ ζᾶ αὐτόθ. 2) Κατὰ συνεκδ., ὁ μικρὸς ἀγρὸς εἰς τὸν ὅποιον σπεύρεται γρασίδι Πελοπν. (Βερεστ.): Ἐκεῖν' τὸ γρασιδάκι τὸ εἶχα σπείρει ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ κι ἀκόμη νὰ φυτρῶσῃ (τοῦ Σταυροῦ=ἡ 14η Σεπτεμβρίου).

Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Γρασιδάκια καὶ ὡς τοπων. Πελοπν. (Τριφυλ.)

γρασίδι τό, κοιν. καὶ Τσακων. γραθίδι Πελοπν. (Δάρα Ἀρχαδ. Δίβρ. Πιάν.) γρασίδ' Ἦπ. (Ἀγναντ. Ἀρτ. Βίτσ. Ζαγόρ. Κουκούλ. Πλάκ. Πράμαντ. κ.ά.) Θεσσ. (Ἀετόλοφ. Ἀνατολ. Κακοπλεύρ. Μαυρέλ. Φωτειν. κ.ά.) Μακεδ. (Ἀσσηρ. Βελβ. Γαλατ. Γήλοφ. Δασοχώρ. Δεσκάτ. Δρυμ. Κατάκαλ. Καταφύγ. Μικρὸ Σοῦλ. Μοσχοπόταμ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρναν. Γαλαζ. Καρυὰ Καλοσκοπ. Κολάκ. Μύτικ. Νεοχώρ. Παλαιοχ. Παρνασσ. Φθιώτ. Φωκ.) γρασίδι Εὐβ. Πελοπν. (Κορινθ.) γρασίδι Πελοπν. (Ἀρεόπ. Κίτ. Μάν.) δρασίδι Χίος (Δαφν.) ἀγρασίδι Εὐβ. (Αὐλωνάρ.) ἀγρασίδι Εὐβ. (Κουρ. Κύμ. Ὀρ.)

Ἵποκορ. τοῦ Ἑλληνιστ. γ ρ ἄ σ σ ι ς καὶ γ ρ ἄ σ τ ι ς. Διὰ τὸν τύπ. κ ρ α σ ἰ δ ι πβ. τὸ ἀρχ. οὐς. κ ρ ἄ σ τ ι ς, τὸ ὅπ. παρὰ τὸ γ ρ ἄ σ τ ι ς.

1) Τὸ πρὸ τῆς πλήρους ἀναπτύξεως σύνολον ἀγρωστωδῶν φυτῶν, ἰδίως βρόμης καὶ κριθῆς, ὡς καὶ τῶν ψυχανθῶν βίκου, λαθύρου καὶ τριφυλλίου τὸ χρησιμοποιούμενον ὡς τροφή τῶν ζώων κοιν. καὶ Τσακων.: Σπέρνω - θερίζω - βγάζω - μαζεύω - κόβω γρασίδι κοιν. Ἐσπείρω κριθάρι γιὰ γρασίδι Πελοπν. (Ἀνδρουσ.) Ἐσπείρω γρασίδι γιὰ τὰ βόδια Πελοπν. (Λεῦκτρ.) Τίς γίδες τίς πῆγα 'ς τὸ γρασίδι Πελοπν. (Καρδαμ.) Τὰ γαλάρια θὰ τ' ἀμολύκω 'ς τὸ γρασίδι (γαλάρια=ἐγγαλα αἰγοπρόβατα) Πελοπν. (Τριφυλ.) Τὸ δασὺ σπορεῖ τὸ εἶνουμε γιὰ γρασιδία γιὰ τὰ ζωντόβολα (σπορεῖ=σπορά, ζωντόβολα=ζῶα) Πελοπν. (Παλαιοχ.) Ἐβριξί οὐ κιρὸς κι πάει καλὰ τοῦ γρασίδ', στοίχειονσι Ἦπ. (Πράμαντ.) Γιὰ γρασίδ' σπέρνονμι βρόμ' μὴ κριθάρ' Θεσσ. (Ἀετόλοφ.) Νὰ βάλης τὴ γίδα 'ς τὸ γρασίδι νὰ κάμῃ γάλα Πελοπν. (Κίτ.) Ἐσπείρω γρασίδι γιὰ τ' ἀρνιά μου Πελοπν. (Γέρμ.) Ἐδεκα τὴν προβάτα 'κειδὰ πίσον 'ς τὸ ἀγρασίδι (ἔδεκα=ἔδεσα) Εὐβ. (Κουρ.) Ἐδεσα τὴ φοράδα 'ς τὸ γρασίδι καὶ γαρδάμωσε (=ἐγενεν εὐρωσθη) Πελοπν. (Δίβρ.) Θὰ σὶ πᾶν 'ς τοῦ δραγάτ', ποὺ ἄφ' σις τὰ ζουδανὰ σ' μέσ' 'ς τοῦ γρασίδ' τοῦ θ' κό μ' (δραγάτης=ἀγροφύλαξ) Μακεδ. (Μοσχοπόταμ.) Θὰ σὶ καταγγείλουν, γιατί ἀπόλ' σις τὰ πρόβατα 'ς τοῦ γρασίδ' Πελοπν. (Παλαιοχ.) Ἐζάκαι τ' σὶ μ' ἐταγιάι τὰ νιούτα τὸ γρασίδι (ἐπῆγαν καὶ μοῦ τάγισαν τὴ νύχτα τὸ γρασίδι, ἀφῆκαν τὰ ζῶα τους καὶ ἔφαγαν τὸ γρασίδι) Τσακων. || Παροιμ. Ζῆσι, μαῦρι μ', κ' ἔσπ'ρα γρασίδ' (ἐπὶ τῶν ματαίως παρηγορούντων τοὺς ἐνδεεῖς) Μακεδ. (Καταφύγ.) Συνών. παροιμ. Ζῆσε, μαῦρε μου, νὰ φᾶς τριφύλλι.

Τὶ σὲ μέλλει, βρε κασιδίη, | γιὰ τὸ ξένο ἀγρασίδι (ἐπὶ τῶν ἐπεμβαινόντων εἰς ξένας ὑποθέσεις) Εὐβ. (Κουρ.)

Ὅλη μέρα 'ς τὰ γρασιδία | καὶ τὸ βράδυ 'ς τὰ στολίδια; (ἐπὶ τῶν ἐπιδεικνυόντων πολυτέλειαν, ἢ ὅποια δὲν ἀρμόζει εἰς τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας των) Μέγαρ. || Ποίημ.

